

Állandó kiállítás

Dienes Valéria emlékszoba

🕒 2014.04.10 ♦ [Állandó kiállítás](#) 📍 [Babits Mihály Emlékház](#)

“...énbelőlem négy rapszódia kerekedett az élet folyamán. Mert négy szerelmem volt: a zene, a matematika, a filozófia és az orkesztika. Mind a négy révén valami többletet kerestem a világból...” (A polihisztor Dienes Valéria önmagáról)

Dienes Valéria filozófusnő és táncteoretikus a Babits-ház után következő második házban született 1879. május 25-én Szekszárdon. Gyermekként Valéria gyakran találkozott a nála fiatalabb Babits Mihállyal a Séd patak partján levő házban. Családjaik távoli rokonságban és barátságban is álltak egymással. Babits önéletrajzi ihletésű regényében a Halálfiában Valéria és családtagjai kulcsszereplők modelljeivé váltak. A tudósasszony életútját és munkásságát követi végig a kiállítás.

1901-ben az első öt magyar nő között iratkozhatott be a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemre. Matematika-fizika szakot végzett, közben a Zeneakadémia zongoratanácskora is járt. Egyetemi évei alatt ismerkedett meg a matematikus Dienes Pállal, későbbi férjével. 1905-ben együtt doktoráltak: Geiger Valéria filozófiából, matematikából és esztétikából. Házasságkötésük után, a Dienes Valéria nevet használta.

Dienes Valéria 1908-12 között Párizsban a Sorbonne-on a filozófus Henri Bergson előadásait hallgatta, melyek egész életre szóló élményt, eszmei útmutatást adtak számára. Később Bergson műveit fordította magyarra. Bergson-fordításai a magyar filozófiai nyelv megújítását, irodalmi rangra emelését is jelentették. Ezért a munkásságáért 1934-ben Baumgarten-díjat kapott.

A mozdulatművészet Isadora Duncan modern tánca már az első látásra nagy hatással volt Dienes Valériára. Beiratkozott Raymond Duncan görög tornatanfolyamára, s három hónapig tanulta a régi görög vázák alakjainak mozgását idéző gimnasztikát. A Bergson-féle mozdulatpszichológiai gondolat alapján Dienes Valéria dolgozta ki később ennek a mozdulatvilágnak a rendszerét, melyet görög szóval orkesztikának nevezett el. Összefoglaló könyve, az “Orkesztika – Mozdulatrendszer” csak 1996-ben jelenhetett meg.

Budapesten a tízes években mozdulatművészeti iskolát nyitott, amelynek előadása 1917-ben a magyarországi szabad tánc első színpadi megjelenése volt. Dienes Valéria orkesztikai műsorának nemcsak a mozdulatanyaga volt modern, hanem a mozgással összhangban levő szöveg, dallam is. Ady és Babits verseire is tervezett koreográfiát, s 1917-ben már Bartók-zenére is táncoltak tanítványai.

A párizsi tanulmányok befejezése után a Tisztviselőtelepen lakott a Dienes házaspár. Férje és Babits évekig kollégák voltak a Tisztviselőtelepi Gimnáziumban. Dienes Valéria költővel kötött gyerekkori barátsága tovább erősödött.

A 20-as évek közepén, Budapesten ismét megnyitotta orkesztikai iskoláját. 1928-ban megalapította a Mozdulatművészet Egyesületét. Növendékeivel mintegy húsz éven át (1944-ig) nagyszerű mozdulatművészeti műveket alkotott saját szövegek alapján és adott elő állandó zenei munkatársa, Bárdos Lajos közreműködésével.

A húszas években Dienes Valéria visszatért fiatalkori hitéhez. Prohászka Ottokár fehérvári püspökkel kialakult szellemi és lelki kapcsolata vezette el a modern katolicizmushoz. Az 1960-as évektől kezdve fordította a jezsuita paleontológus és filozófus, Teilhard de Chardin műveit. Maga is bekapcsolódott a szellemi “eszméletcserébe”, és sajátos keresztény ihletésű filozófiát dolgozott ki.

A mindig újatkereső, a teljességet kutató filozófus asszony kilencvenkilenc éves korában, 1978. június 8-án búcsúzott el örökre.